

Pohjola-kortteli

Pohjola-talon kortteli uudistuu vähitellen – alueelle asuintornitaloja

Maritta Koivisto, arkkitehti SAFA,
päätoimittaja Betoni
maritta.koivisto@betoni.com

Helsingin Munkkivuorella sijaitseva kortteli, jonka maamerkkinä on Pohjola-torni, on muuttunut ja muuttuneeseen vielä. Korttelista on tullut hybridikortteli, joka yhdistää työn, asumisen, palvelut ja eri-ikäiset asukkaat.

Pohjola-korttelin sydän on korkea torni

Pohjola-korttelin nimi tulee korttelin alkuperäisestä maamerkistä, A-tornista. Se rakennettiin vakuutusyhtiö Pohjolan pääkonttoriksi Helsingin Niemenmäkeen, Huopalahdentien ja Lapinmäentien kulmaukseen. Talon ensimmäinen osa valmistui vuonna 1969 ja siitä tuli valmistuessaan ilmeikkään systeemisuunnittelun edustaja ja aikansa Suomen hienoin ja suurin toimistorakennus. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti *Heikki Castrén* toimistoon. Rakennusta laajennettiin myöhemmin 1980-luvulla.

Historiallinen rakennus on suojeltu tiukimmalla sr-1-merkinnällä. Käytännössä merkintä tarkoittaa, ettei rakennusta saa purkaa, eikä siihen saa tehdä sellaisia korjauksia tai muutoksia, jotka heikentävät rakennustaiteellisia, historiallisia ja kaupunkikuvallisia arvoja.

Pohjola-talon vanhin osa, vuonna 1969 valmistunut A-torni, on suojeltu jalustoineen. Lisäksi sisätiloista on suojeltu useita osia, kuten pääsisäänkäynnin aula, keskushalli, edustuskerroksen saunaosasto ja kellarikerroksen uima-allasalue.

Sen sijaan myöhemmin rakennetut laajennusosat on nyt purettu.

Pohjolan vanha pääkonttori on ollut useita vuosia tyhjänä. Sen uutta käyttötarkoitusta on suunniteltu jo vuosien ajan.

Rakennuksen suojelu tuo haastetta sen uuden käyttötarkoituksen suunnitteluun. Toimistotaloa ei ole mahdollista muuttaa esimerkiksi hotelliksi.

Pohjola-talossa toimi vuoteen 2015 asti OP-Pohjola ja Sanoma Magazines. Vuonna 2015 rakennus vapautui, kun Pohjola muutti uuteen pääkonttoriinsa Vallilaan. Tämän jälkeen alkoi asemakaavoitus, ja vuonna 2018 aloitettiin korttelissa purkutyöt asuntorakentamisen tieltä. Alueelta on purettu 1980-luvulla rakennetut laajennusosat ja tilalle on noussut tähän mennessä viisi uutta asuintaloa. Kaksi on tulossa vielä lisää.

Korttelin keskellä seisoo edelleen harmaa graniittinen toimistotorni 60-luvun tyyliin uskollisena.

1 Ilmakuva vastavalmistuneesta Pohjola-talosta vuonna 1970.

2 Lapinmäentien ensimmäisinä valmistuneiden asuinkerrostalojen alimmissa kerroksissa on luonnonkiviverhotut betonielementit ja korkeammalla on käytetty aaltoprofiloituja valkobetonielementtejä. Parvekkeiden taustaseinät ovat kuparinruskeita Umbra-käsittelyllä värjättyjä.

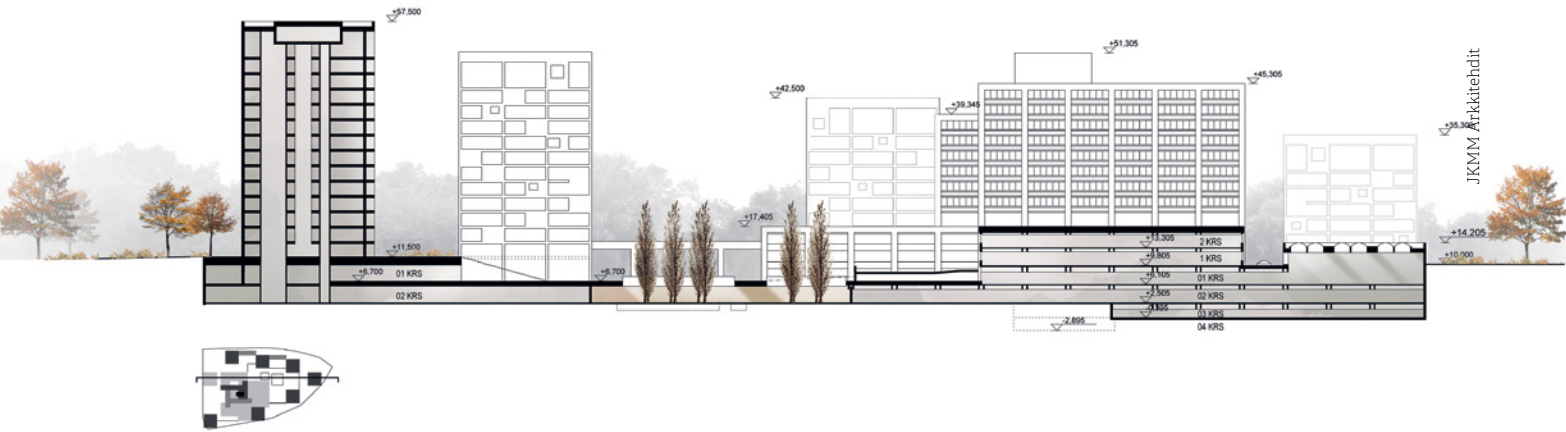

1

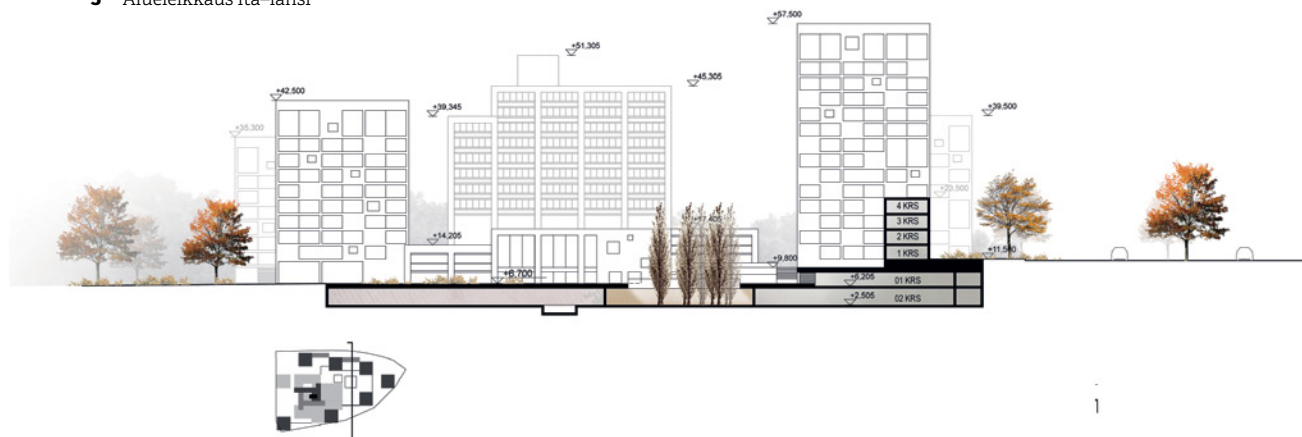
Simo Rista

7 Vhreän ja perinteikkään Munkkivuoren alueen läheisyyteen uudisrakentaminen tuo noin 700 uutta asukasta. Kantakaupungin välittömässä läheisyydessä sijaitsevan lähiön elämä vilkastunee uusien asukkaiden ja liiketoiminnan myötä. Myös uusittavat liikenneyhteydet lisäävät alueen houkuttelevuutta.

3 Alueleikkaus itä-länsi

4 Alueleikkaus etelä-pohjoinen

5 Julkisivu länteen

6 Julkisivu etelään

7

Lapinmäentie 1-hanke aloitti korttelin uudelleenrakentamisen

Pohjola-korttelin konsepti uudesta toiminnallisesta mallista hybridikortteliratkaisuksi säilyttää ikonisen Pohjolan toimistorakennuksen arvot, mutta luo samalla alueelle uuden identiteetin.

Nyt Pohjola-kortteli on herätetty henkiin palvelemaan uusia käyttäjiä ja toimintoja.

JKMM Arkkitehtien laatima alueen kehittämissuunnitelma perustuu vuonna 2014 järjestetyn arkkitehtuurikutsukilpailun voittajaehtotukseen. Arkkitehtuurikilpailun keskeisiä ajatuksia on ollut hyvinvointikorttelin muodostaminen. Uudet asuinrakennukset yhdistetään niitä palvelemaan keskustorniin pihakannen alla kiertävällä sisäyhteydellä. Samalla korttelin sisäpihojen läpi johdetaan polveileva julkinen kevyen liikenteen reitti.

Suunnitelman mukaan A-tornin ympärille tullaan rakentamaan seitsemän 8–16-kerroksista asuintornitaloa, jotka luovat rauhallisia sisäpihoja.

Pohjola Asuntojen konsepti edustaa modernistisen arkkitehtuurin viimeaikaista perintöä. Arkkitehtuurin keskeiset piirteet ja toiminnot määritellään säilyttämisen, purkamisen ja uudisrakentamisen vaikutusten arvioinnin perusteella.

Korttelin keskuksena säilyy edelleen tunnettu vanha Pohjola-torni.

–Uusien rakennusten jäsentely korostaa vanhan pääkonttorin rakenteellista modula-

risuutta. Julkisivujen ja massoitellun varioinnin keinoin rakennuksen laajuuden valtavia mittasuhteita hallittiin ja inhimillistettiin. Yksityiskohtien laatu on ollut avainasemassa onnistuneen lopputuloksen saavuttamisessa, kertoo arkkitehti *Samuli Miettinen* JKMM Arkkitehdeilta.

Lapinmäentie 1-hankkeen rakennuttajana toimi SRV Rakennus Oy ja yritys jatkaa edelleen korttelin rakennushankkeissa.

Ensimmäiset asuintornit valmistuivat

Ensimmäisten asuinkeuhkalojen rakentaminen aloitettiin Huopalahdentien puolelta, perinteistä Munkkivuoren ostarina vastapäätä.

Ensimmäisenä rakennettiin As Oy Helsingin Ilveshovi, jonka työt aloitettiin vuonna 2018. Talon torniosa on 8- ja lamelliosa 4-kerroksinen. Lisäksi 8-kerroksisessa rakennuksessa on kolme maanalaista kerrosta. Taloon valmistui 75 asuntoa ja 5 liiketilaa. Koko hanke valmistui vuonna 2020.

As Oy Helsingin Louhenlinnan rakentaminen käynnistyi syksyllä 2018 ja se valmistui alkuvuodesta 2021. Louhenlinnaan tehtiin 136 asuntoa. Rakennuksen torniosa on 15- ja lamelliosa 4-kerroksinen. Myös 15-kerroksisessa on lisäksi kaksi maanalaista kerrosta.

Molempien kohteiden arkkitehtisuunnittelusta vastasi JKMM Arkkitehdit Oy.

Arkkitehtoninen lähestymistapa perustuu tiivistettyyn tilarakenteeseen, jonka mukai-

sesti pystysuuntaiset yhteydet – hissit, porashuoneet ja kanavia vaativat tilat ja kerrosten porrastukset ovat rakennusten ytimessä. Niitä ympäröi asuntojen reunavyöhyke, jota puolestaan ympäröi parvekkeiden vyöhyke. Asuinrakennusten pohjaratkaisut tarjoavat joustavan asuntovalikoiman.

Julkisivuissa betonielementit

Uudisrakennusten julkisivupilaristojen kahdeksan metrin jako perustuu vanhan A-tornin rakenneartikulaatioon. Näin uusi rakentaminen muodostaa arkkitehtonisen yhteyden korttelin olemassa olevaan rakennuskantaan.

Rakennukset ovat betonielementtirakenteiset. As Oy Helsingin Ilveshovin kaikki betonielementit toimitti Parma Oy.

Korkealaatuiseen julkisivutoimitukseen sisältyivät alempien kerrosten luonnonkiviverhotut elementit sekä korkeammalla käytetyt aaltoprofiloidut valkobetonielementtiseinät ja PARMArappaus -järjestelmällä toteutettavat rapatut julkisivut.

Myös kupariruskeita Umbra-käsiteltyjä betonipintoja on parvekevyöhykkeitä ympäröivissä julkisivuissa.

–Elementtivalmistaja tuli mukaan tähän hankkeeseen jo aikaisessa vaiheessa ja muun muassa julkisivuratkaisu on kehitetty hyvässä yhteistyössä arkkitehdin ja eri osapuolten kanssa”, kerrotaan SRV Rakennus Oy:n hankinnasta. •

8

Hannu Rytty

9

Hannu Rytty

Hannu Rytty

10

8 Kerrostasanteet ovat valoisia ja ne avautuvat korkeaan valoaukkoon.

9 Parvekenäkymä. Osa parvekkeista on lasitettu ja osa on avoparvekkeita.

10 As Oy Helsingin Louhenlinnan torniosassa on 15 maanpäällistä kerrosta ja lamelliosassa 4 kerrosta.

11 Parvekkeiden betonisissa taustaseinissä on käytetty Umbra-värjäyskäsittelyä, jolla seiniin saadaan lämmin kuparinruskea sävy.

12 Lapinmäentien asuinkerrostalojen alimmissa kerroksissa on luonnonkivi-verhotut betonielementit.

Hannu Ryrky

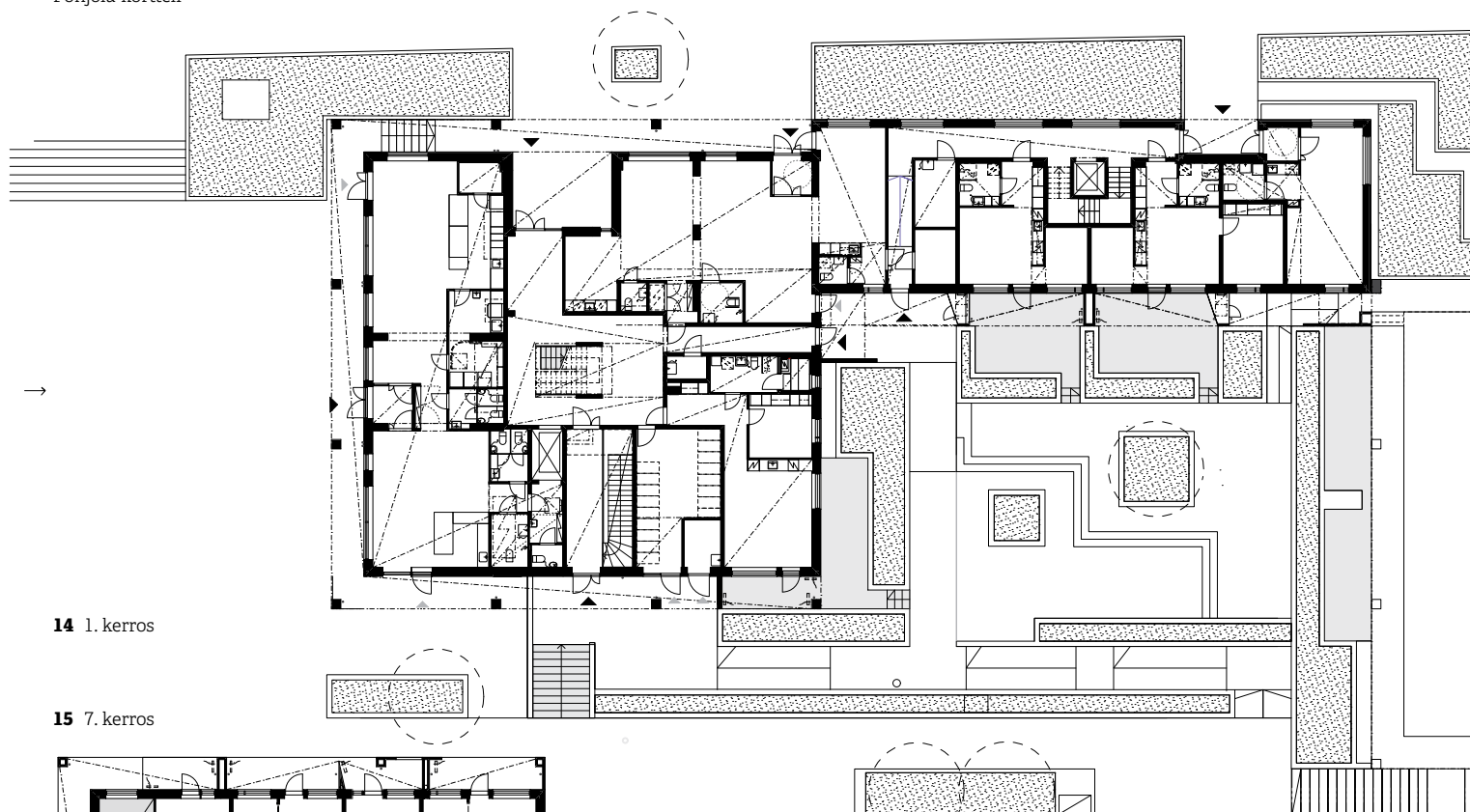
11

12

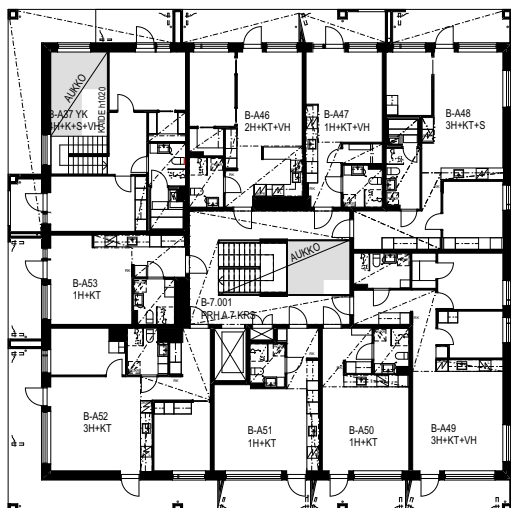
Hannu Ryrky

14 1. kerros

15 7. kerros

13 Sisätilat ovat valoisia.

16 Lamelliosan elementtijulkisivuissa on saumattomalla rappausjärjestelmällä toteutetut vaaleat rapatut julkisivut.

Hannu Rytty

16

Hannu Rytty

17

Pohjola Housing – Residential area

Pohjola Housing – a concept of a new functional model for a hybrid block solution that preserves the values of the iconic Pohjola office building, but also builds a new identity for the area.

The 1960s landmark of western Helsinki – the 11-storey A-Tower and its surrounding plinth – when completed became a representation of expressive system design and Finland's fanciest and biggest office building. In 2015, the building was vacated when Pohjola moved to its new headquarters designed by JKMM Architects. Today the Pohjola block is revived to serve new users and functions.

JKMM's development plan for the area is based on the winning entry in an invited architectural competition organized in 2014. According to the plan, seven 8–16-storey residential tower blocks are planned around A-Tower, creating peaceful courtyards.

The articulation of the new buildings emphasizes the structural modularity of the old headquarters. In the means of the variation of the facades and massing, the vast proportions of the extent of the construction were managed and humanised. The quality of the detailing has the key role in achieving the successful end result.

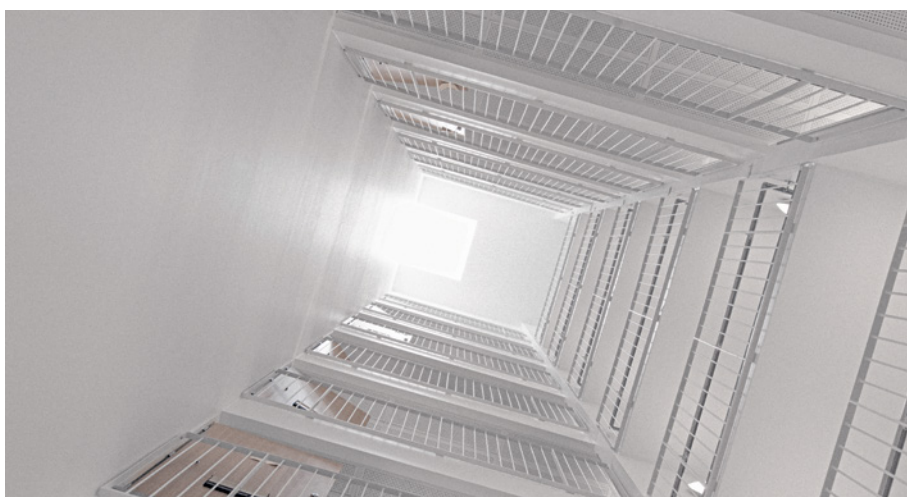
JKMM completed the first two residential towers by 2020. Their architectural approach

is based on a concentric spatial structure in which the vertical connections – lifts, stairwells and spaces requiring ducts – and the storey landings are at the core of the buildings. They are surrounded by a peripheral zone of apartments, which in turn are surrounded by a zone of balconies. The floor plans of the residential buildings offer a flexible range of apartments.

The concept of Pohjola Housing represents the recent heritage of modernist architecture. The central features of the architecture and functions are defined by the assessment of the effects of preservation, demolition and new construction. •

17 Huoneistoista avautuvat näkymät pitkälle naapurustoon. Yksityiskohtien laatu on ollut avainasemassa onnistuneen lopputuloksen saavuttamisessa.

18 Arkkitehtoninen lähestymistapa perustuu tiivistettyyn tilarakenteeseen, jonka mukaisesti pystysuuntaiset yhteydet: hissit, porrashuoneet ja kanavia vaativat tilat sekä kerrosten porrastukset ovat rakennusten ytimessä. Niitä ympäröi asuntojen reunavyöhyke.

Hannu Rytty

18

19

19 Lapinmäentie 1 -hanke aloitti Pohjola-korttelin uudelleenrakentamisen. Uusi rakentaminen muodostaa arkkitehtonisen yhteyden korttelin olemassa olevaan rakennuskantaan. Julkisivujen ja massoitte-
lun variaation keinoin on saatu kiinnostavia sisätiloja avautumaan uudistuvaan Munkkivuoreen.